

ZARZĄD KOŚCIOŁA

Konferencja na temat nabożeństwa Łódź, 22-23 maja 2021

WNIOSKI I SUGESTIE

Nagrania z konferencji oraz prezentacje znajdują się na:
<https://nabozestwo.adwent.pl/>

UWAGA: Niniejsze uwagi, propozycje i sugestie są przyzwoleniem na wprowadzanie zmian, ale nie są obligatoryjnymi zaleceniami. Każdy zbór powinien uwzględnić swoją specyfikę i swoje środowisko kulturowe.

I. Idea i cel nabożeństwa.

1. Tworzenie więzi
  - 1.1. Relacja (więź) z Bogiem – uwielbienie, wywyższenie Jezusa
  - 1.2. Relacja (więź) we wspólnocie wierzących
  - 1.3. Relacja (więź) z osobami spoza kościoła - misja
2. Inspiracja do:
  - 2.1. Wielbienia Boga
  - 2.2. Budowania relacji z ludźmi
  - 2.3. Misji
3. Zmiana:
  - 3.1. Siebie
  - 3.2. Otoczenia
4. Kluczowe słowa: uwielbienie, wspólnota, misja, inspiracja, zmiana, autentyczność, przyjaźń, cześć, szacunek, zachwyty, pokora, dziękczynienie

ZARZĄD KOŚCIOŁA

5. W Biblii (za wyjątkiem rytuału świątynnego) nie ma jednolitego wzorca jak ma wyglądać nabożeństwo, podobnie w Kościele: nie ma jednego wzorca nabożeństwa.
  - 5.1. konieczność dostrzeżenia i uwzględnienia czynnika kulturowego
6. Elementy wspólne (tego nie może zabraknąć):
  - 6.1. Słowo
  - 6.2. Modlitwa
  - 6.3. Pieśń i muzyka
  - 6.4. Dzielenie się doświadczeniami mające na celu „opowiadanie o cnotach Jego”, opowiadanie spontanicznie i radośnie tego, co sami przeżyliśmy
  - 6.5. Dary
7. Problemy:
  - 7.1. Brak spontaniczności i autentyzmu
  - 7.2. Przygotowanie do nabożeństwa „na kolanie”
  - 7.3. Brak grup młodzieżowych
  - 7.4. Brak zaangażowania – za dużo „publiczności” (biernych uczestników) na nabożeństwie
  - 7.5. Przywiązanie do tradycji
  - 7.6. Uzależnienie występowania za kazalnicą od funkcji (np. 2 część prowadzi zawsze starszy zboru)
  - 7.7. Tylko 5% ludzi odchodzi z kościoła z powodów doktrynalnych, większość z powodu nieznalesienia w kościele wspólnoty
8. Propozycje:
  - 8.1. Angażowanie i dopuszczanie do różnych elementów nabożeństwa jak największej ilości osób
  - 8.2. Prowadzenie przez młodzież poszczególnych punktów nabożeństwa, od czasu do czasu (np. 1 raz w miesiącu) prowadzenie całych nabożeństw przez młodzież czy poszczególne rodziny.
  - 8.3. Same nabożeństwa sobotnie nie zbudują wysokiej jakości relacji. Potrzebna większa ilość spotkań w tygodniu
  - 8.4. Przychodzenie na nabożeństwa z odpowiednim nastawieniem w miejsce sztucznego wywoływania emocji
  - 8.5. Stawiać wyżej treść nad formę, ale też rozumieć, że forma jest uwarunkowana kulturowo, jesteśmy różni i różnie wyrażamy emocje, nie powinniśmy się więc wzajemnie z tego powodu negatywnie osądzać
  - 8.6. Bycie sobą w miejsce naśladowania innych
  - 8.7. Ważniejsze, abyśmy byli prawdziwi a nie „idealni”

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- 8.8. Atmosferę budują nie tylko osoby występujące na podium, ale wszyscy uczestnicy nabożeństwa
- 8.9. Elastyczność – reagowanie na to, kto uczestniczy w nabożeństwie, dobieranie właściwego języka i tematyki.

II. Studium Biblii („szkoła sobotnia”) narzędziem misyjnym

1. Wymiar egzystencjalny i praktyczny – wprowadzanie w życie poznawanych treści
2. Czynne zaangażowanie – przeciwstawienie się bierności – dzięki dyskusji wszyscy są czynnymi uczestnikami
3. Włączanie osób poszukujących w wyrażanie swojego zdania
4. Przestrzeń do uczenia się i wzrastania – akceptacja uczestników i unikanie krytyki poglądów innych
5. Zrozumiały język
6. Urozmaicone metody dydaktyczne
7. Szansa tworzenia wspólnoty – wzajemne modlitwy, asymilacja nowych wyznawców
8. Misja – szkoła przekazu ewangelii.
9. Problemy:
  - 9.1. Słabnąca frekwencja – przyczyny:
    - Wolimy być biernymi konsumentami
    - Uczestnictwo w szkole sobotniej wymaga przygotowania i zaangażowania
    - Brak indywidualnego studium Biblii na co dzień
    - Formalizm – zaspokojenie tylko potrzeby wzięcia udziału w czynności liturgicznej
    - Nieciekawie prowadzone studium – brak przygotowania prowadzących, „monolog” nauczyciela
    - Brak odniesienia studiowanych treści do codziennego życia
    - Zbyt wczesna godzina rozpoczęcia nabożeństwa
    - Brak zaangażowania misyjnego
    - Atmosfera grupy
10. Propozycje:
  - 10.1. Prowadzący studium w miejsce „nauczyciela” – dialog w miejsce monologu
  - 10.2. Metoda małych kroków – angażowanie nowych liderów poprzez zachęcanie ich do poprowadzenia części studium, a nie od razu całej lekcji

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- 10.3. Metodyka:
- Szkolenia z praktycznego prowadzenia studium
  - Przygotowanie swoich własnych pytań na bazie przestudiowanego materiału
  - nie trzymać się kurczowo układu podręcznika
  - studiujemy Biblię, a nie podręcznik
  - studium ma być oparte na tekście biblijnym, podręcznik jest pomocą, którą przerabiamy w domu
  - „trzymanie się tematu” nie oznacza czytania całych fragmentów „lekcji”, zadawania wszystkich i tych samych pytań, zachowywania kolejności dni (od niedzieli do czwartku)
  - korzystanie z pomysłów (pytań) z piątkowej części lekcji (najczęściej pomijanych), których celem jest zaproponowanie skoncentrowania się na dwóch trzech kluczowych aspektach lekcji
- 10.4. Swoboda zadawania pytań, szczególnie przez młodzież i dzieci
- 10.5. Cierpliwość w udzielaniu odpowiedzi na zadawane pytania i zrozumienie dla dzielenia się wątpliwościami (wyjątek: zachowania i osoby, o których wiemy, że studium w grupie jest dla nich pretekstem do forsowania swoich własnych przekonań)
- 10.6. Eliminowanie ekskluzywnych zachowań
- 10.7. Kultura dyskusji
- 10.8. Wykorzystanie spotkania w grupach na dzielenie się doświadczeniami
- 10.9. „Klasy”: powinny być grupą przyjaciół – spotkania w tygodniu
- 10.10. Rezygnacja z publicznego „apelu” – wykorzystanie tego czasu na dzielenie się doświadczeniami w grupie
- 10.11. Unikanie hermetycznego języka:
- Studium Biblii zamiast „lekcji”
  - Studium w grupach zamiast „klasach”
  - „Refleksja biblijna” lub „refleksja misyjna” zamiast „apel ewangelizacyjny” (w przypadku wystąpienia na forum całego zboru)
  - „osobiste doświadczenia” lub „doświadczenia misyjne” – w przypadku dzielenia się nimi w grupach.

III. Organizacja nabożeństwa

ZARZĄD KOŚCIOŁA

1. Przykład organizacji i dobrego przygotowania „nabożeństwa” na równinie Dura
  - Miało swój cel – integracja wokół pewnej idei
  - Wywyższenie, cześć i hołd
  - Dobra promocja – skuteczna informacja
  - Porządek – każdy wiedział jak ma się zachować
  - Szczegóły techniczne – zadbano o nagłośnienie
  - Bogata oprawa muzyczna
  - Zrozumiały przekaz
  - Przestrzeganie porządku – konsekwencje za jego łamanie
  - Biblia pokazuje, że czasami poganie wyprzedzają nas w swoim podejściu do swoich praktyk – inwencja, pomysłowość, kreatywność
2. Dobre nabożeństwo to nabożeństwo przygotowane i zaplanowane
3. Problemy:
  - 3.1. Przykłady błędów: <https://www.youtube.com/watch?v=ufNBq2iHIAE>
12'45 do 15'45 minuty
  - 3.2. Gdy każdy wie, co ma robić, niepotrzebne są zbędne słowa i zapowiedzi (w liturgii kościoła katolickiego wszystko przebiega płynnie i każdy uczestnik wie co ma robić)
  - 3.3. Wystrój i dekoracja pomieszczenia (szczególnie podczas nabożeństw transmitowanych)
  - 3.4. Zbliżenia kamery, które pokazują niepotrzebne detale
  - 3.5. Promocja Kościoła – właściwe logo, krzyż
  - 3.6. Osoby prowadzące – uśmiech, odwaga przed kamerą, rola diakonów witających i dbających o porządek
  - 3.7. Ubiór za kazalnicą
4. Propozycje:
  - 4.1. Działanie w zborach stałego komitetu ds. nabożeństwa przygotowującego program i dbającego o właściwy przebieg nabożeństwa
  - 4.2. Płynny przebieg nabożeństwa:
    - Biuletyny zborowe i wykorzystanie mediów (informacje na ekranie) z programem nabożeństwa i ogłoszeniami mogą zastąpić niepotrzebną konferansjerkę i komunikaty typu „proszę wstać”, „ukłękniemy do modlitwy” – każdy uczestnik powinien wiedzieć co i kiedy ma robić
    - Witanie mówców ograniczyć do rzadkich gości i nowych osób, które przybyły na usługiwanie (ewentualnie pokazać niezbędną informację na ekranie)

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- Likwidacja przerwy oraz „apelu” (patrz p. II) – skrócenie nabożeństwa do ok. 2 godzin. Jeśli ktoś ma potrzebę przerwy przy systemie klas podczas studium biblijnego wchodzenie i wychodzenie pojedynczych osób nie zakłóca przebiegu nabożeństwa.
- Kolejność poszczególnych punktów nabożeństwa może być dowolna i zależy od tradycji i ustaleń zboru
- Lepsze krótsze i sprawnie przeprowadzone nabożeństwo. Potrzebę dłuższej i mniej formalnej wspólnoty zaspokajają agapy po nabożeństwie, dodatkowe nabożeństwa popołudniowe, modlitewne, wspólne wyjścia i aktywności.
- Stałe punkty, które muszą być na każdym nabożeństwie to: studium Biblii, kazanie, modlitwy, pieśni, dary, doświadczenia.
- Więcej uwielbienia Boga pieśnią, wskazany jakiś lider czy zespół, który uczy bardziej entuzjastycznego, radosnego śpiewania
- Prowadzący powinni więcej się uśmiechać
- Czytanie tekstów wstępnych (zwłaszcza Psalmów) wybiórczo bez tekstów „złorzeczających” i tylko kilku kluczowych budujących i uwielbieniowych wersetów
- Osoby prowadzące jakąkolwiek część nabożeństwa, również proszone do modlitwy, powinny być wyznaczone wcześniej i przygotować się (np. wcześniej przeczytać sobie na głos kilka razy tekst)
- Za dzieci podczas nabożeństwa odpowiadają rodzice, ale czasami należy im pomóc w zorganizowaniu zaplecza (osobny pokój z nagłośnieniem, kredki, zeszyty). Absolutnie nie wolno swoim zachowaniem doprowadzać do tego, aby w imię spokoju na nabożeństwie zniechęcać rodziców do przychodzenia z dziećmi na nabożeństwo. Zbory bez dzieci to zbory smutne
- Opowiadanie doświadczeń powinno być przygotowane, a za pulpitu dopuszczane osoby uwierzytelnione i odpowiedzialne (szczególnie przy nabożeństwach transmitowanych). Najlepszym rozwiązaniem – opowiadanie doświadczeń w mniejszych grupach. Publicznie od czasu do czasu tylko coś ważnego, dotyczące całego zboru i uzgodnione wcześniej.

IV. Wygłaszanie kazań

ZARZĄD KOŚCIOŁA

1. Kazanie nie jest wyłącznie mową publiczną, ale jest uroczystym zwiastowaniem Słowa Bożego, a jego zasadniczym źródłem jest Pismo Święte.
2. Kaznodzieja ma głosić Słowo Boże, a nie opinie i tradycje ludzkie/
3. Każde przemówienie powinno zwiastować Chrystusa i to ukrzyżowanego.
4. Kazanie nie powinno koncentrować się tylko na zrozumieniu tekstu w jego historycznym kontekście, ale wskazać jakie ten tekst ma znaczenie dla współczesnego czytelnika.
5. Mówca powinien być przekonany o swoim zbawieniu, praktykuje duchowe życie, ma stały kontakt z ludźmi, charakteryzuje się poświęceniem i ofiarnością, jest napełniony Duchem Świętym, jest usprawiedliwionym grzesznikiem, który doświadczył usprawiedliwienia.
6. Nie powinno przemawiać się tylko do intelektu, ale do serc, tak aby rozbudzić miłość do Boga
7. Przygotowanie kazania na kolanach, w modlitwie
8. Problemy:
  - 8.1. Długie kazania
  - 8.2. Niestrawny pokarm
  - 8.3. Mówienie nie na temat
  - 8.4. Mówienie bez entuzjazmu
  - 8.5. Nieuwzględnienie nowo przybyłych osób
  - 8.6. Sensacje „prorocze”
  - 8.7. Brak przykładów – ilustracji
  - 8.8. Przysłanianie Chrystusa swoją osobą
9. Propozycje:
  - 9.1. Należy przygotować kazania pod kątem odbiorcy, szczególnie gdy spodziewamy się słuchaczy spoza kościoła – unikanie słownictwa „adwentowego”, nie krytykować innych kościołów, nie politykować, unikać sensacji i niesprawdzonych wiadomości pochodzących z niepewnych źródeł
  - 9.2. Właściwe cytowanie, bez wrywania z kontekstu tekstów Ellen White.
  - 9.3. Czas: 30-40 minut.
  - 9.4. Mówca powinien mieć konspekt kazania, ale nie powinien wszystkiego odczytywać z kartki
  - 9.5. Bardzo ważne jest utrzymywanie kontaktu wzrokowego ze słuchaczami
  - 9.6. Można cytować teksty pozabiblijne w celach edukacyjnych i praktycznych, ale zawsze konkluzja musi być biblijna, a właściwe proporcje zachowane. To samo dotyczy cytatów z E.G.White.

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- 9.7. Warto posługiwać się myślami i parafrazą cytatów EGW, ale niekoniecznie trzeba podkreślać, że to ona napisała.
- 9.8. Problem kierowania poselstwa dla różnych grup ludzi, których mamy na sali: powinniśmy być transparentni, autentyczni i prawdziwi zawsze, a nie tylko gdy pojawia się ktoś „obcy”. Każdy temat powinien być przedstawiany strawnie i chrystocentrycznie.

V. Język i komunikacja

1. Język się zmienia.
2. Język jest różny u różnych grup odbiorców
3. Tylko od 7 do 30% przekazu werbalnego dociera do słuchaczy
4. Propozycje:
  - 4.1. Dostosowanie języka do rodzaju odbiorcy
  - 4.2. Używać języka zrozumiałego we współczesnym świecie zgodnego z jego znaczeniem (sprawdzić w słownikach języka polskiego)
    - Sobota, Szabat zamiast Sabat
    - Nie adwentyści, przyjaciele zamiast „ludzie ze świata”
    - Ogłoszenia, informacje a nie okólniki
    - Kościół, sala nabożeństwa, miejsce nabożeństwa zamiast kaplica
    - Wielbienie Boga śpiewem zamiast rozśpiewanie
    - Doświadczenia zamiast apel
    - Studium biblijne zamiast szkoła sobotnia
    - Nabożeństwo młodzieży, spotkanie młodzieży zamiast zjazd
    - Wujek, ciocia – tylko dzieci
    - Brat, siostra – tylko przy bardzo oficjalnych okazjach, współcześnie dominuje forma zwracania się do siebie po imieniu
    - Zborownik – członek kościoła
    - Duch prorocstwa – pisma (książki) Ellen White
    - Trójjanielskie poselstwo – poselstwo (przesłanie) trzech aniołów
    - Wyznawcy zboru – wyznawcy Jezusa
  - 4.3. Unikać archaizmów, np: kaznodzieja (pastor, duchowny), szafarz (zarządca, dysponent), usługiwanie (wygłaszanie kazania), zakon (prawo), odczyt (wykład, prelekcja, wystąpienie), świadczenie (głoszenie ewangelii, opowiadanie o Jezusie), kazalnica (pulpit), niewiasta (kobieta)
  - 4.4. Unikać sloganów i skrótów myślowych, np: dary drugiej części nabożeństwa (określić cel darów), lekcje w klasach (studiowanie Biblii w grupach),

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- 4.5. Nie nadużywać i nie wrywać pewnych, nawet biblijnych zwrotów z kontekstu, wyjaśniać swoimi słowami, co oznaczają, np. „przyjdź do Jezusa” „obmycie krwią Baranka”, „zasnąć w Panu”
- 4.6. Wyjaśniać „wyrażenia branżowe”: Generalna Konferencja, zebranie zborowe, Wieczerza Pańska (lepiej: uroczystość pamiętki śmierci Chrystusa), diakonat (np. duszpasterstwo kościelne)
- 4.7. Unikać języka ekskluzywnego, np. „mamy prawdę” (lepiej: „kochamy Jezusa”, „znaleźliśmy prawdę w Piśmie Świętym”); „urodziłem się w prawdzie” (wychowałem się w rodzinie adwentystycznej); „jesteśmy resztką”, „ostatkami” (wierzymy w nasze powołanie do głoszenia ewangelii w czasie końca)
- 4.8. Unikać przesłodzonych powitań, np. „witamy naszego wspaniałego, cudownego pastora”
- 4.9. Uważać na kościelną, świętoszkowatą i mentorską manierę podczas przemawiania, nie udawać kogoś innego – być sobą.
- 4.10. Podawać tytuły pieśni, a nie ich numery
- 4.11. Sprawdzać teksty pieśni, czy są znane, czy nie są przestarzałe i nie zawierają błędów teologicznych
- 4.12. Ogłoszenia – w takim czasie, aby nie zburzyć nastroju (może podczas darów)
- 4.13. Nie czytać całych informatorów – streścić, umieścić w widocznym miejscu, na stronie internetowej, w biuletynie zborowym.
- 4.14. Maksymalnie wykorzystywać multimedia do prezentacji ogłoszeń.
- 4.15. Uprzejmość na czacie. Nie dyskutować za dużo.

VI. Media w nabożeństwie i nabożeństwo w mediach

1. Propozycje:
  - 1.1. Wykorzystywać media praktycznie w każdym elemencie nabożeństwa.
  - 1.2. Współpracować z ekipą techniczną – wcześniejsze dostarczenie dokładnego konspektu nabożeństwa
  - 1.3. Upewnić się, że respektujemy prawa autorskie (utwory muzyczne, grafiki, zdjęcia i klipy video). You tube może zablokować film
  - 1.4. Używać właściwej wizualizacji – prawidłowe logo na budynkach i w prezentacjach, pasek stworzenia w prezentacji, właściwa czcionka
  - 1.5. Właściwe przygotowanie (co najmniej połowa czasu przeznaczanego na przygotowanie kazania)
  - 1.6. Nie wyłączać komentarzy na czacie

ZARZĄD KOŚCIOŁA

- 1.7. Opisywanie transmisji na you tube (kiedy się odbyła, główny mówca, itp.)
- 1.8. Nie wszystko publikować w internecie (osobiste doświadczenia, imiona i nazwiska, niektóre specyficzne, „wewnętrzne” kazania i wystąpienia)
- 1.9. Perfekcyjne przygotowanie transmisji na żywo.
- 1.10. Autentyczność jest atutem. Nie ciąć nadmiernie nagrania i nie upiększać na siłę
- 1.11. Klikać polubienia – to wpływa na pozycjonowanie.
- 1.12. Prezentacja wzmacnia przekaz, a nie jest jego całą treścią.